

Greenpeace Captain

Mijn avonturen om de toekomst
van onze aarde te redden

Peter Willcox
met Ronald B. Weiss

KOSMOS

Kosmos Uitgevers, Utrecht/Antwerpen

www.kosmosuitgevers.nl

 [kosmos.uitlegers](https://www.facebook.com/kosmosuitgevers)

 [kosmosuitgevers](https://www.instagram.com/kosmosuitgevers)

Oorspronkelijke titel: *Greenpeace Captain – My Adventures in Protecting the Future of Our Planet*

Oorspronkelijke uitgever: St. Martin's Press, New York, Verenigde Staten

© 2016 Peter Willcox

© Kaarten Cameron Jones

© Illustratie p. 24 Leo Hartshorn, kunst op p. 272 met dank aan Maggie Willcox

© 2016 voor de Nederlandse taal: Kosmos Uitgevers, Utrecht/Antwerpen

Vertaling: Jeannet Dekker, Heleen Schneiders, Els Schrijber

Omslagfoto's: Bas Beentjes/Greenpeace (boven), Dmitri Sharomov/Greenpeace (onder)

Omslagontwerp: DPS Design, Davy van der Elsen

Vormgeving binnenwerk: ZetSpiegel, Best

ISBN 978 90 215 6274 2

ISBN e-book 978 90 215 6275 9

NUR 320

Alle rechten voorbehouden / All rights reserved

Niets uit deze uitgave mag worden veeleelvoudigd en/of openbaar gemaakt door middel van druk, fotokopie, microfilm of op welke andere wijze en/of door welk ander medium ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

Disclaimer

Dit boek is onafhankelijk van Greenpeace tot stand gekomen. Greenpeace Nederland kan op geen enkele manier verantwoordelijk worden gehouden voor de inhoud ervan of anderszins in relatie tot dit boek.

This book is a production independent of Greenpeace. Greenpeace Nederland does not bear any editorial or other responsibility for this book.

Deze uitgave is met de grootst mogelijke zorgvuldigheid samengesteld. Noch de maker, noch de uitgever stelt zich echter aansprakelijk voor eventuele schade als gevolg van eventuele onjuistheden en/of onvolledigheden in deze uitgave.

Inhoud

1. 'Het is voorbij' (Nieuw-Zeeland, 1985)	11
2. 'De verkeerde loterij winnen'	25
3. Hachelijk avontuur in Peru (Patia, Peru)	47
4. 'Filmfestival' in de Beringzee (Lorino, Sovjet-Unie)	65
5. De evacuatie van Rongelap (Marshalleilanden, 1985)	85
6. Een Deense tragedie (Moruroa, Frans-Polynesië/ Noordzee, 1987)	101
7. 'Kapitein Haak' versus het fregat (Aalborg, Denemarken, 1988)	115
8. Het op gang brengen van een nucleaire kettingreactie (Japanse Zee, 1993)	131
9. 'De rups in de Turkse kolenstortkoker' (Izmir, Turkije, 1995)	143
10. Retour afzender (Manilla, Filipijnen, 2000)	157
11. Als puntje bij paaltje komt (Södertälje, Zweden, 2000)	173
12. Al Qaida, wapens en diamanten (Middellandse Zeegebied, Nederland, 2002)	185
13. Met een ijsbreker de Amazone op (Brazilië, 2009)	205
14. IJzingwekkend snelle klimaatverandering (Groenland, 2009)	217
15. David tegen de Gazprom-Goliath (Pechora Zee, West-Rusland, 2013)	243
16. 'Vertrouw niemand. Toon geen angst. Smeek nooit.' (Moermansk, Rusland, 2013)	259
17. Een gelukkige hooligan (Moermansk, Rusland, 2013)	273

18. Igor maakt me twee keer af (Sint-Petersburg, Rusland, 2013)	285
19. Twaalf Nobelprijswinnaars, een Beatle en de paus kunnen niet allemaal ongelijk hebben	293
Epiloog	301
Dankwoord	305
Register	311

We proberen om in alles wat we doen tot uitdrukking te brengen wat mensen willen en waarvoor ze staan, en met elke actie, confrontatie en verklaring moeten we de verbeelding van de mensen prikkelen en hen ertoe aanzetten om ook hun dromen waar te maken.

– *Harald Zindler, Greenpeace*

Dat dus.

– *Peter Willcox*

Mijl ————— 800

‘Het is voorbij’

10 JULI 1985

MARSDEN WHARF, NIEUW-ZEELAND

TIJDENS DE VOORBEREIDINGEN VAN EEN ANTINUCLEAIRE ACTIE IN
FRANS-POLYNESIË

Whoem!

Het hele schip sidderde. Ik voelde het meer dan dat ik het hoorde, maar ik werd er wel door uit een diepe slaap gewekt. Het was donker om me heen en ik probeerde gedesoriënteerd vast te stellen wat er zo-even was gebeurd. Als kapitein van de *Rainbow Warrior* wist ik dat een ‘whoem’, van wat voor soort dan ook, per definitie foute boel was. Nog half slapend nam ik in gedachten de mogelijkheden door. De adrenaline had zijn werk nog niet kunnen doen.

Waren we soms tegen een ander schip gebotst? Dat zou kunnen. Was dat onze schuld? Ik keek door de patrijspoort van mijn kapiteinshut. We lagen aangemeerd bij Marsden Wharf, een kade in de haven van Auckland in Nieuw-Zeeland, dus als er inderdaad sprake was van een botsing, dan was het in elk geval niet onze schuld. Dat is een opluchting, dacht ik, blij dat mij geen blaam trof. Echt wakker was ik niet, maar ik dacht in elk geval wel aan mijn carrière.

Wat was dan de oorzaak van die dreun? Het was niet een van

de gebruikelijke scheepsgeluiden. Sterker nog, de gebruikelijke geluiden waren helemaal niet te horen. De generator die zorgde voor de elektriciteit aan boord was akelig stil. De afwezigheid van dat geruststellende, altijd aanwezige gebrom was eveneens een signaal dat er iets heel erg mis was. De generator is net als je polsslag of je ademhaling altijd aanwezig, het is een vitaal deel van een schip. En dit hart van de *Rainbow Warrior* klopte niet langer. Maar we lagen nog steeds in de haven. Zo erg kon het dan toch niet zijn?

Dit was vreemd... Ik tastte in het donker naar mijn bril, die al vier jaar lang zijn vaste plek had op het boekenplankje boven mijn kussen. Hij lag er niet. Dat is echt vreemd, dacht ik. Mijn bril bleef daar altijd liggen, ook tijdens de heftigste stormen op zee en acties in alle soorten en maten ('actie' is Greenpeacetaal voor een treffen met de 'vijand'), maar nu had de 'whoem' hem van zijn plaats gegooid. Weer een teken dat er iets heel erg mis was, maar wat in vredesnaam?

Ik stak mijn hand uit naar mijn kleren die ik over de rugleuning van de stoel naast mijn bed had gehangen, maar ook die waren weg. Een paar seconden lang tastte ik letterlijk in het duister. Ik struikelde over de omgevallen stoel. Verdorie, wat was dit? Een aardbeving? Kleren of geen kleren, ik was de kapitein en ik moest weten wat er aan de hand was. Ik sloeg voor het fatsoen een handdoek om me heen en rende mijn hut uit.

Op de gang bij de kajuitstrap brandde de noodverlichting. Ook dat was geen goed teken. De peertjes van 5 watt verspreidden een zwak licht, waarbij je net kon zien wat je deed. Een paar bemanningsleden stonden in de deuropening van de machinekamer naar beneden te kijken. Een van hen was Davey Edward, onze hoofdwerktuigkundige. Na het ongewone geluid was hij meteen naar zijn machinekamer gerend, bang dat hij een ontploffing had gehoord waarvan de oorzaak daar te vinden was. Ik ging naast hem staan en hij zei het laatste wat ik had verwacht te horen en wat ik al helemaal niet wilde horen: 'Het is voorbij. Ze is er geweest, het is afgelopen.' Als je hoofdwerktuigkundige zo iets zegt, mag je aannemen dat het waar is.

Ik keek naar de machinekamer onder ons en zag dat bijna het hele compartiment vol met water stond. Het water kwam ook al akelig dicht in de buurt van het hoofddek, waarop wij stonden. Ik snapte er niets van. Het ruim werd van de rest van het schip gescheiden door een schot van massief staal. Dat was op zee om veiligheidsredenen altijd gesloten, maar in de haven stond het open. Iets had ervoor gezorgd dat in bijzonder korte tijd heel veel water door die opening naar binnen was gestroomd.

De reden kenden we niet, maar de gevolgen waren duidelijk. Davey en ik keken elkaar recht aan en ik wist wat er moest gebeuren. Met mijn kapiteinsstem zei ik: ‘We halen iedereen van boord en bepalen op de kade wat we gaan doen.’ Ik was een betrekkelijk jonge kapitein, maar ik wist dat de veiligheid van mijn bemanning vooropstond. Davey en ik begrepen allebei dat water in de machinekamer betekende dat er in de laagste hutten aan boord, die op hetzelfde niveau lagen als de machinekamer, ook water moest staan. Ik hoopte met heel mijn hart dat er geen bemanningsleden in die hutten zaten, maar om daar zeker van te zijn, liep ik naar het achterschip om dat te controleren.

Onder aan de trap in het achterschip zag ik Martini Gotjé staan. Hij was meteen naar de hutten gegaan die het meest gevaar liepen. Andy Biedermann, die vlak voor hem naar beneden was gelopen, had onze tijdelijke kok Margaret Mills al uit haar kooi gehaald. Op dat moment hoorde en zeker voelde ik dat het schip onder mijn voeten omhoogkwam.

Whoem!

Weer een sidderende schokgolf, nog geen twee minuten na de eerste. Had de Nieuw-Zeelandse marine het vuur op ons geopend? In de haven? Dat was het enige wat ik kon bedenken, maar dat sloeg nergens op. Ik had geen idee wat er aan de hand was en het was nog niet voorbij. Ik zei tegen Martini dat hij tegen iedereen moest zeggen dat we het schip gingen verlaten. Het was voor ons allebei een ongewoon commando, het schip verlaten, terwijl het in de haven lag, maar hij ging niet tegen me in.

Ik liep verder, want nu het water al zo hoog stond, was de kans

groot dat iemand hulp nodig had. Toen ik langs de hut van Grace O'Sullivan en Nathalie Mestre liep en een eerste stap naar beneden zette, stond ik meteen tot aan mijn kuit in het water. Dat was niet goed. Dat was helemaal niet goed.

Ergens onderweg was ik mijn handdoek verloren. Dat was mij en blijkbaar ook de anderen ontgaan, maar ik wilde liever niet in adamskostuum van boord stappen. Ik liep terug naar mijn hut en voelde toen dat het schip onder me bewoog. Het zakte naar beneden en gleed weg van de kade, het diepere water in. De *Rainbow Warrior* was bezig te zinken, dat was wel duidelijk, maar ik wist niet hoe ver en hoe snel ze onder water verdween. Laat die kleren maar, ik ben hier weg, dacht ik. Het water klotste over de drempel en liep inmiddels ook het bovendek op. Ik liep terug naar de hutten op het achterschip en riep ondertussen: 'Allemaal van boord!' Ondertussen begon het schip onder me te kapseizen. Het was net een scène uit *The Poseidon Adventure*, maar dan echt.

We lagen aangemeerd in een afgelegen hoek van de haven, aan het einde van een lange pier met een groot pakhuis. Langszij van ons lagen zeiljachten die onderdeel waren van de 'vredesvloot', een vloot schepen die op weg was naar de atol Moruroa om daar te protesteren tegen de Franse kernproeven. De *Rainbow Warrior* ging die vloot als bevoorradingschip begeleiden. Na de ontploffing hadden de zeilschepen meteen een goed heenkomen gezocht en ze lagen nu op enige afstand van ons. Nergens was iets te zien wat de explosie kon hebben veroorzaakt waardoor ons schip nu bezig was te zinken.

Het schip was al zo ver weggezakt, dat ik via het dek op de kade moest klimmen. Zodra ik op de kade stond, begon ik koppen te tellen. Ik wist dat sommige bemanningsleden eerder die avond nog even aan wal waren gegaan, als een laatste uitstapje voordat we aan de tocht van drieduizend mijl lang naar Moruroa begonnen. Zo te zien ontbraken alleen Hanne Sorensen en Fernando Pereira. Om Fernando maakte ik me niet zoveel zorgen, omdat ik wist dat hij een avondmens was die graag aan wal ging, maar Hanne was een ander verhaal.

Onder kapiteins hebben we een gezegde: ‘In noodgevallen is er niemand die het voortouw neemt. Je kunt alleen terugvallen op wat je hebt geleerd.’ Ik deed wat ik moest doen, maar als in een waas. Het voelde allemaal zo onwerkelijk, maar het was hartstikke echt. Ik wilde me net omdraaien voor een blik op mijn schip toen Davey me vastgreep en zei: ‘Fernando is nog beneden!’

Fernando was onze scheepsfotograaf en hij was vier maanden eerder in Hawaï aan boord gekomen. Ik zei tegen Davey dat hij het mis had en dat Fernando een avondje de stad in was, maar Davey bleef beweren van niet. Shit, dacht ik, als hij nog beneden is, zit hij ergens in dat koude, zwarte water vol diesel. Davey vertelde dat Fernando eerder die avond samen met hem in de mess een slaapmutsje had genomen en dat hij na die plotselinge dreun, waarvan we nog altijd de oorzaak niet kenden, naar zijn hut was gelopen om zijn camera te halen. Dat zou iedere goede fotograaf in zo’n situatie doen. Fernando’s hut lag voorin, aan de stuurboordzijde, en juist die kant van het schip was al flink weggezonden en liep in rap tempo vol met zeewater. Luchtbellen stegen sissend en borrelend op uit het ruim en in de olievlek die zich langzaam rondom het schip verspreidde.

Het liefst wilde ik meteen duikspullen gaan halen en op zoek gaan naar mijn scheepsmaat, maar ik wist hoe gevaarlijk en misschien wel tevergeefs dat was. (Even later bleek dat zelfs de professionele duikers van de politie niet door de laag olie heen konden komen. Het stoffelijk overschot werd uiteindelijk geborgen door een team specialisten van de Nieuw-Zeelandse marine en zelfs zij moesten wachten totdat de brandstof grotendeels in zee was opgelost. Tot op de dag van vandaag voel ik me schuldig, omdat ik niet eens een poging heb gedaan, maar als ik toen in het water was gesprongen, had de marine waarschijnlijk ook naar mijn lijk moeten zoeken.)

‘Peter, ik wist niet dat jij zo... stevig was.’

Ik werd zo in beslag genomen door mijn bezorgdheid over Fernando, dat ik helemaal was vergeten dat ik poedelnaakt was. Margaret, onze hulpkok, kon niet weten dat Fernando het hoogst-

waarschijnlijk niet had overleefd en wilde een grapje maken. Davey gaf me zijn trui, al betekende dat dat we nu allebei half-naakt waren (ik droeg Daveys trui en hij droeg alleen zijn broek). Hij en ik besloten terug aan boord te gaan om er zeker van te zijn dat Hanne daar niet langer zat. Het water gutste over het brugdek (een van de bovendekken) van de langzaam kapseizende *Rainbow Warrior*. Davey en ik klauterden naar de schoorsteen, een van de hoogste delen van het schip, en maakten de aluminium afdekking los. Onder normale omstandigheden hadden we een meter of dertien door de schoorsteen naar beneden kunnen kijken, recht de machinekamer in, maar nu stond het water tot een paar meter onder de rand en dreef er een dikke laag olie op. Einde verhaal. De dieselwalmen sloegen ons in het gezicht en daarmee drong ook de harde werkelijkheid tot ons door. We konden niets meer doen. Dat was een rotgevoel.

Nog steeds bezorgd over Hanne, liepen Davey en ik voorzichtig over het vervaarlijk hellende schip terug naar de pier. We wisten nog altijd niet wat deze enorme schade had veroorzaakt. Er was geen ander schip tegen ons aan gebotst en we voeren op diesel, een brandstof die niet explosief is. De enige explosieve materialen aan boord waren de tanks met zuurstof en ethyn die voor laswerk werden gebruikt, maar die lagen voor in het schip, ver van de plek van de schade. Ik snapte er nog altijd niets van en hetzelfde gold voor Davey. Hij had aanvankelijk gedacht dat een fout in de machinekamer de oorzaak was, maar uit de tweede ontploffing, die op een heel andere plek had plaatsgevonden, bleek duidelijk dat er iets heel anders aan de hand was.

‘Zijn er nog meer bommen aan boord?’ vroeg de brandweercommandant die net was gearriveerd. Bommen? Waarom dachten ze aan bommen? Greenpeace was en is fel gekant tegen wapens, geweld en vernieling van eigendommen. We hadden echt geen bommen aan boord, maar de politie vroeg ons toch om mee te gaan naar het bureau aan de overkant van de straat. Fantastisch, dacht ik, mijn schip is aan het zinken, Fernando is waarschijnlijk dood en de politie verdenkt ons en wil ons verhoren. En ik loop in mijn blote kont.

Gelukkig kwam een opvarende van een van de drie zeilbootjes die bij de *Rainbow Warrior* langs zij hadden gelegen me een broek brengen. Nog veel belangrijker was dat de vrouw wist te melden dat ze tijdens de tweede knal een felle lichtflits onder het hek van het schip had gezien. Dat leek wel heel erg op een bom te wijzen. Maar wie had die daar geplaatst? En waarom?

Greenpeace had in al die jaren heus wel vijanden gemaakt, maar de Nieuw-Zeelanders waren het doorgaans eens met onze uitgangspunten en konden zich al helemaal vinden in onze acties tegen kernwapens. Dat was zelfs de reden voor onze aanwezigheid. Onze aankomst in Auckland, drie dagen eerder, had voor ons allemaal als een thuiskomst gevoeld. Nieuw-Zeeland wilde een kernwapenvrije zone worden (korte tijd later werd dat inderdaad het officiële beleid) en we voelden ons daardoor erg gesteekt in onze strijd. Hier waren we welkom.

Op het politiebureau werden de bemanningsleden van elkaar gescheiden en werden Davey en ik behoorlijk intensief verhoord. Ik wil niet beweren dat we als verdachten werden behandeld, maar als er op een paar honderd meter afstand van een politiebureau een terroristische aanslag wordt gepleegd, kun je er vergif op innemen dat ze je stevig aan de tand voelen.

We werden allebei een uur lang meermaals verhoord. Eerst vroegen ze ons of we konden vertellen welke handelingen we tijdens het zinken van het schip hadden verricht. Later volgden de meer gerichte vragen, zoals: ‘Waar was u ten tijde van de explosie?’ ‘Hebt u verdachte personen in de buurt van het schip gezien?’ ‘Hebt u aan boord verdachte zaken waargenomen?’ en ‘Vervoert u materialen die zijn gebruikt of hadden kunnen worden gebruikt voor het maken van een bom?’

Vlak voor zonsopgang brachten ze me terug naar de haven, waar ik een dode moest identificeren. De marine had maar liefst vijf duikers moeten inzetten om het lichaam van Fernando uit het gezonken schip te bergen. Hij moest een seconde of twintig voordat de tweede explosie vlak onder hem plaatsvond zijn hut zijn binnengekomen. Door de klap was de deur van zijn hut ontzet geraakt, dus ook als hij de explosie had overleefd, was hij

korte tijd later alsnog verdronken. Wat het des te erger maakte, was dat Fernando, in tegenstelling tot het grootste deel van de bemanning, niet single en kinderloos was, maar vader van twee jonge kinderen.

Omdat mijn bril nog altijd ergens onder water in mijn hut lag en ik het lichaam niet goed kon zien, moest ik de duikers vragen om het lichaam verder op de kade in het licht te leggen. Het ochtendlicht was zwak en de donkere olie en de schaduwen op de pier maakten de identificatie niet bepaald gemakkelijk. Ik moest mijn gezicht vlak voor dat van Fernando houden om alles goed te kunnen zien. Zelfs op dat moment, zo dicht bij mijn dode collega, kon ik het amper geloven, maar ik kon er niet te lang bij stilstaan. Ik wilde er nu vooral zeker van zijn dat mijn bemanning het goed maakte en uitzoeken wat er aan de hand was. De eerste explosie had midden onder het schip plaatsgevonden, de tweede bij het achterschip in de buurt van de schroef. Twee explosies, een paar minuten na elkaar, op twee heel verschillende plekken: dat wees erop dat iemand de *Rainbow Warrior* met opzet tot zinken had willen brengen.

Gelukkig was Hanne ongedeerd. Ze was laat op de avond nog even een wandelingetje gaan maken en vlak na de explosies op de kade teruggekeerd. De politie had haar apart gehouden van de rest van de bemanning en ze was van streek, maar gelukkig niet gewond. Toen ik tegen de politie zei dat ze bij ons hoorde, mocht ze met me meelopen naar een ruimte achterin waar ik de anderen op sombere toon vertelde dat Fernando dood was.

Om vier uur 's morgens mochten de bemanningsleden het bureau verlaten en gingen ze naar vrienden in de buurt van Auckland. De plaatselijke vestiging van Greenpeace was zo slim geweest om kleding voor ons te verzamelen. Ik werd naar het hoofdbureau van politie in het centrum van de stad gebracht.

Daarna brachten ze me naar het kantoor van de havenmeester en werd ik meegenomen naar de overblijfselen van de *Rainbow Warrior*. Ze lag nu helemaal op haar kant en was voor drie kwart onder water verdwenen. Davey had wat twee dingen betreft gelijk: mijn schip was er geweest en Fernando was dood.

Twaalf uur eerder was er iets gebeurd waardoor alles was veranderd.

Rond een uur of tien 's morgens stond ik op de kade en hoorde ik de bevindingen van de duikers van de Nieuw-Zeelandse marine, die de schade aan de bodem van het gekapseisde schip hadden kunnen opnemen. Aan de manier waarop de romp naar binnen was gebogen konden ze zien dat de explosie aan de buitenkant van de romp had plaatsgevonden. Ook hadden de explosies plaatsgevonden aan de kant van het schip die aan de kade lag. Deze feiten wezen erop dat een onbekende vijand de bommen moest hebben geplaatst. Een van de bommen had een gat van bijna drie meter breed geslagen, breed genoeg om doorheen te zwemmen. Het was verdorie breed genoeg voor een auto. (Later hoorden we dat de romp binnen vijftwintig seconden vol water had gestaan. Dat kwam neer op zeven ton water per seconde.) Dit was veel te professioneel voor het werk van een toevallige vandaal. En dat betekende dat Fernando was vermoord. Vermoord! Nu de politie er zeker van was dat wij slachtoffers waren, geen daders, behandelden ze ons veel vriendelijker. De stukjes van de puzzel vielen op dat moment al op hun plaats, al kon ik dat toen nog niet weten.

Meestal was het in die haven vrij rustig, maar omdat er de laatste tijd vaak van jachten werd gestolen, hadden de eigenaren een soort bewakingsdienst opgericht. De avond ervoor, kort voor de explosies, hadden een paar bewakers tot hun verbazing twee duikers in een rubberboot in de richting van het strand zien varen. Vlak bij het strand hadden de duikers de buitenboordmotor overboord gegooid en de boot daarna op het strand getrokken. Daar lieten ze hem gewoon liggen, zonder hem vast te binden, en waren ze in een busje gestapt en weggereden. Gelukkig was een van de bewakers zo slim geweest om het kenteken te noteren.

Het bewuste busje werd de volgende dag door een Zwitsers echtpaar teruggebracht naar het autoverhuurbedrijf op het vliegveld. De twee toeristen legden uit dat ze een dag eerder naar huis vlogen, omdat de oom van de vrouw ziek was geworden. Ze had-

den haast, maar vroegen wel een dag huur terug. De baliemedewerker had onder zijn balie een vel papier liggen waarop stond dat hij de politie van Auckland moest bellen zodra iemand het busje kwam terugbrengen en dus vroeg hij beleefd of ze even wilden wachten terwijl hij de financiën regelde.

Het duurde niet lang voordat de politie de Zwitsers kwam ophalen voor verhoor. Dankzij de informatie van de bewakers die de duikers in het busje hadden zien stappen, kon het tweetal in verband worden gebracht met de bomaanslagen en de dood van Fernando. Ze bekenden niet, en hoewel de politie vermoedde dat ze er iets mee te maken hadden, werden ze ook niet gearresteerd. Sterker nog, de politie was bijzonder beleefd en behulpzaam en regelde een hotelkamer voor hen. ‘U mag roomservice bellen, de telefoon gebruiken, wat u maar wilt. Maar blijft u alstublieft in uw kamer. We brengen u morgen wel naar het vliegveld.’

De Zwitsers zaten amper in hun kamer of ze belden naar de DGSE, de Direction Générale de la Sécurité Extérieure. De DGSE is onderdeel van het Franse ministerie van Defensie en verantwoordelijk voor paramilitaire missies en contraspionage in het buitenland. Het tweetal liet weten dat ze hun vlucht helaas hadden gemist en de eerstvolgende zouden nemen. De politie had dat hele gesprek op band staan. De telefoon in de hotelkamer was afgetapt.

De Zwitserse echtelieden waren in werkelijkheid Franse agenten van de geheime dienst: kapitein Dominique Prieur en majoor Alain Mafart. De Nieuw-Zeelandse politie arresteerde hen onmiddellijk op verdenking van fraude met paspoorten. Later werden de twee ook beschuldigd van brandstichting, het beramen van brandstichting, het aanbrenge van opzettelijke schade en moord. In ruil voor een schikking bekenden ze schuld aan doodslag en werden ze veroordeeld tot een gevangenisstraf van tien jaar (waarvan ze er maar twee hebben uitgezeten).

Uit het onderzoek bleek dat er maar liefst dertien Franse agenten bij de aanslag betrokken waren geweest. *Opération Satanique* (een vertaling lijkt me niet nodig) was een grootscheepse, ingewikkelde missie geweest. De explosieven waren aan boord van

een middelgroot zeiljacht naar Nieuw-Zeeland gesmokkeld en een Franse agente was als vrijwilliger bij Greenpeace in Nieuw-Zeeland geïnfilteerd om de DGSE op de hoogte te kunnen houden van onze plannen. Ze had zelfs onze telefoons gebruikt om de boot en de duikuitrusting te regelen die bij de aanslag waren gebruikt. De mannen die het jacht met de explosieven vanuit Nieuw-Caledonië naar Nieuw-Zeeland hadden gebracht waren nog voor de aanslag opgepikt door een Franse kernonderzeeër en hadden het jacht tot zinken gebracht. Al deze onthullingen leidden tot een internationaal schandaal dat Charles Hernu, de Franse minister van Defensie, tot aftreden dwong. (En met hem eindigde de samenzwering niet. Twintig jaar na de bomaanslag en de dood van Fernando publiceerde een Parijse krant een memo van de Franse admiraal Pierre Lacoste, waarin hij verklaarde dat hij in een persoonlijk overleg met president François Mitterrand toestemming had gekregen voor de operatie.)

Zodra bekend werd dat de Franse regering achter de aanslag zat, koos heel Nieuw-Zeeland onze kant. De Nieuw-Zeelanders, die net als wij tegen kernproeven waren, waren woedend omdat de Fransen met een dodelijke aanslag op Nieuw-Zeelandse bodem de soevereiniteit van dat land hadden geschonden. De Kiwi's kwamen ons kleren brengen en het autoverhuurbedrijf dat het busje aan de Franse agenten had verhuurd stelde ons twee auto's ter beschikking.

Een paar dagen later was ik in de rechtszaal aanwezig toen de Fransen de aanklacht tegen hen te horen kregen. Ik had nog steeds geen nieuwe bril en zag slechts een paar vage vlekken, maar ik kon alles wel goed horen. Ik was woedend, maar het voelde vooral erg onwerkelijk. Het wás ook erg onwerkelijk.

Waarom vond de Franse regering ons zo'n grote bedreiging? Omdat we een stokje wilden steken voor de kernproeven op Moruroa, een atol in Frans-Polynesië waar al twintig jaar lang kernproeven plaatsvonden en al tientallen kernwapens tot ontploffing waren gebracht. Na de aanslag en de dood van Fernando was ik al helemaal vastbesloten om me niet door de Fransen te laten tegenhouden. Ons protest was nu des te belangrijker. De

Fransen hadden ons aangevallen, omdat ze bang waren voor het effect van onze acties. Dat betekende dat we een rol van betekenis speelden, want anders waren ze nooit zo kwaad geworden. Dit maakte me niet bang, maar sterkte me juist in mijn besluit om te blijven vechten voor het milieu.

Nog geen twee maanden later was ik op weg naar Moruroa, vastberaden om ons plan uit te voeren en een einde te maken aan de Franse kernproeven.